

De unge og dansk tegnsprog

Den 26. april i år afholdt CFD eventen "Vi taler for døve øren" på Teater Bremen i København. Her var døve og hørehæmmede unges oplevelser i fokus, og et af de emner de unge kom ind på, var bl.a. hvilke sprog de benytter sig af. Janne Boye Niemelä fra afdelingen bidrog med et kort oplæg med titlen "Når et sprog forsvinder", og i denne klumme har vi valgt at gengive nogle punkter fra oplægget.

Tekst: Elisabeth Holm Hansen & Janne Boye Niemelä,
Afdeling for Dansk Tegnsprog

"Tegnsprog forsvinder"

Vi hører sommetider i medierne "tegn-sprog forsvinder (jo)..." når talen falder på arbejdet med dansk tegnsprog (herefter DTS), uddannelse af tegnsprogstolke m.v. Er DTS virkelig et uddøende sprog? Der er ingen af os der ved det. Men det vi ved, er at der i Danmark anno 2023 er en gruppe børn og unge mennesker som taler DTS. Og de lever forventeligt 50-70 år endnu hvor de skal kommunikere med andre mennesker på DTS eller gennem en tegnunderstøttet kommunikationsform som DTS udgør en større eller mindre del af.

Selvopfyldende profeti?

Nogle vil hævde at vi skaber virkeligheden gennem vores sprog. Hvis vi anlægger det syn, hvad risikerer vi så ved at hævde at dansk tegnsprog som sprog er ved at forsvinde? I Den store Danske finder vi følgende beskrivelse af begrebet *selvopfyldende profeti*: "alene en udbredt forventning til et hændelsesforløb kan fremkalde dette hændelsesforløb, også selv om forventningen er baseret på en falsk opfattelse af virkeligheden". Der er altså en risiko for at udsagn som det vi præsenterede ovenfor, er med til at skabe den fremtid vi ser ind i.

Behov for sprog

Hvis vi vender blikket ud mod resten af verden, så findes der ikke noget folkeslag i verden uden sprog. Og naturligvis har ALLE mennesker i verden brug for at kommunikere – allerhelst på et sprog de føler sig trygge ved. Somme tider ser eller hører man udsagn som "afhængig af tegnsprog" eller "har behov for tegnsprog" om mennesker der taler DTS i deres daglige liv, og det er i grunden lidt mærkeligt når nu vi alle har behov for at kunne kommunikere. Hvis vi vender det om, så møder man ikke lignende udsagn om dansktalende, fx at de "er afhængige af dansk" eller "har behov for lydssprog".

Tværsproglighed

DTS er efterhånden ikke nødvendigvis det eneste modersmål for danske tegnsprogstalere. Før i tiden var det en selvfølge at DTS er døve og hørehæmmedes modersmål. I dag benytter unge døve og hørehæmmede, med eller uden teknologiske hjælpemidler, sig ofte af flere sprog – måske et lydssprog som førstesprog og andre sprog, heriblandt tegnsprog, som andetsprog eller tredjesprog. Vi bemærker at flere unge tegnsprogstalere agerer tværsprogligt ved at bruge deres fulde sproglige repertoire til at forstå og inter-

agere med verden omkring dem. De har en sproglig fleksibilitet og kan vælge hvilket sprog de vil bruge afhængig af hvem de taler med. De vælger imellem forskellige nationale sprog og forskellige modaliteter som DTS, amerikansk tegnsprog (ASL), internationale tegn, lydssprog, skriftssprog osv.

Så snarere end at tale om et sprog der er ved at uddø, kan vi tale om et sprog der hele tiden udvikler sig i takt med de ændrede behov og muligheder.

Dansk Sprognævn

Du kan kontakte os på:

Skype:
dansktegnsporg.dsn

Telefon/Whatsapp:
33 74 74 15

Mail/videomail:
dansktegnsporg@dsn.dk